

Yleinen jalostusstrategia 2024–2028

Yleinen jalostusstrategia

Hyväksytty valtuuston kokouksessa 26.11.2023. Voimassa 1.1.2024-31.12.2028.

Sisällys

Taustaa	3
Koiranjalostuksen tavoitteet	3
Jalostuksen ohjaus Kennelliitossa ja rotujärjestöissä	3
Yleisen jalostusstrategian tavoitteet	4
Toimenpiteet yleisen jalostusstrategian toteuttamiseksi	5
1. Perinnöllinen edistyminen	5
2. Terveys	5
2.1 Perinnölliset viat ja sairaudet	6
3. Käyttäytyminen ja luonne	6
3.1 Käyttökoirat	7
3.2 Seurakoirat	7
4. Rakenne	7
5. Lisääntyminen	8
5.1 Keinosiemennys	9
5.2 Narttu ja pennutus	9
6. Elinikä	9
7. Perinnöllinen monimuotoisuus	9
7.1 Jalostuskoirien valinta monimuotoisuuden ylläpitämiseksi	9
7.2 Elinikäinen jälkeläismäärä	10
7.3 Sukusiitosaste	10
7.4 Rotuunotot sekä rotumuunnosten ja rotujen väliset risteytykset	10
8. Tiedotus ja koulutus	11
9. Yhteistyö eläinlääkäreiden ja tutkijoiden kanssa	11
10. Kansainvälinen yhteistyö	11
10.1 Rotumääritelmät	12
10.2 Muut toimenpiteet	12
Kotimaiset rodut	12
Liitteet	13

Taustaa

Suomen Kennelliitto r.y. – Finska Kennelklubben r.f. (Kennelliitto) jalostusstrategia koskee kaikkia rotuja. Se on sopusoinnussa Kennelliiton yleisten ja jalostusta ohjaavien sääntöjen ja ohjeiden kanssa. Lisäksi jalostusstrategiassa on otettu huomioon laki eläinten hyvinvoinnista, erityisesti sen 25 § (Liite 1) ja Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskeva päätöslauselma (Liite 4). Jalostusstrategia noudattaa Fédération Cynologique Internationalen (FCI, kennelliittojen kansainvälinen kattojärjestö) kasvatusta ohjeistavaa säännöstöä (Liite 6), FCI:n ohjeistusta rotujen ja rotumuunnosten risteytyksistä (Liite 5) ja on linjassa myös FCI:n kansainvälisen jalostusstrategian (Liite 3) kanssa.

Koiranjalostuksen tavoitteet

Jalostamisen tavoite yleisellä tasolla on eläinkannan laadun parantaminen.

Koirankasvatuksen ja koirarotujen kehityksen tulee perustua rotumääritelmässä mainittuihin ominaisuuksiin kuitenkin liioittelematta mitään niissä mainittua ominaisuutta sekä ja pitkän tähtäimen suunnitteluun, jossa päämääränä tulee rotuominaisuuksien lisäksi olla koirien terveyden, toiminnallisuuden ja pitkäikäisyyden vaaliminen. Jalostuksessa ja pennutuksessa tulee varmistaa sekä syntyvien pentujen että niiden emän hyvinvointi.

Jalostuksen ohjaus Kennelliitossa ja rotujärjestöissä

Kennelliiton koiranjalostukseen liittyvät toiminnot ja jalostuksen ohjaus perustuvat tähän strategiaan, jossa linjataan yleisesti jalostuksen suuntaviivat ja pääperiaatteet. Jalostusstrategia vaikuttaa Kennelliiton painopistealueiden määrittelyyn ja resurssien jakamiseen. Kennelliiton toimintaa kehitetään siten, että se mahdollistaa strategiassa mainittujen tavoitteiden toteutumisen ja palvelee koirien jalostusta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti.

Koirankasvatusta ohjataan Kennelliitossa myös jalostuksen tavoiteohjelmilla (JTO) ja perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustusohjelmilla (PEVISA) sekä muilla säännöillä ja ohjeilla. Rotujärjestöjen jalostustoiminnan tulee perustua rodun JTO:ssa esitettyihin tavoitteisiin ja keinoihin. JTO:lla ja PEVISA-ohjelmalla pyritään mm. varmistamaan, että rodussa esiintyvät yleiset perinnölliset sairaudet saadaan hallintaan eivätkä ne pääse runsastumaan. Ensisijaisesti rotujärjestöt vastaavat PEVISA-ohjelmien anomisesta roduilleen ja seuraavat ohjelmien vaikutuksia. Rotujärjestöt ja niiden alaiset rotuyhdistykset sekä rotukerhot vastaavat myös omien rotujensa jalostuksen ohjauksesta sekä JTO:sta.

Rodun JTO:aan perustuva rotujärjestön, -yhdistyksen tai -kerhon jalostusneuvonta (myös tiedon saanti suunnitellusta yhdistelmästä) tai Kennelliiton antama ohjaus on suositeltavaa ennen kasvattajan ensimmäistä pentuetta.

Tavoitteena on, että kasvattajilla on FCI:n hyväksymä kennelnimi, kasvattajat allekirjoittavat Kennelliiton kasvattajasitoumuksen ja toimivat jalostusvalintoja tehdessään sen edellyttämällä tavalla.

Tarvittaessa Kennelliitto voi puuttua rodun jalostukseen eläinten hyvinvointilain ja sen asetusten asettamien ehtojen mukaisesti.

Yleisen jalostusstrategian tavoitteet

1. *Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt koirat ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.*
2. *Vakavia, koiran hyvinvointiin vaikuttavia vikoja ja sairauksia vastustetaan. Jalostukseen käytettävät koirat ovat kliinisesti terveitä, kun kyse on sairauksista, jotka aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai muuten rajoittavat koiran lajityypillistä elämää.*
3. *Jalostukseen käytettävät koirat ovat luonteeltaan ja käyttäytymiseltään sellaisia, että ne selviävät hyvin arkipäivän tilanteista.*
4. *Jalostukseen käytettävät koirat ovat rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rodunomaisia, eikä niillä ole ulkomuodossaan vakavia, hyvinvointia alentavia vikoja. Jalostukseen käytettävät koirat soveltuvat rakenteeltaan ja muiltakin osin siihen käyttötarkoitukseen, mihin rotu on jalostettu.*
5. *Jalostukseen käytettävät koirat pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.*
6. *Jalostukseen käytettävät koirat polveutuvat mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista.*
7. *Jalostuksessa turvataan jokaisen rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Rodun eri yksilöitä käytetään jalostukseen monipuolisesti.*
8. *Kennelliitto tukee ja tuottaa toimintaa, jolla lisätään tietoa koiran perimästä, terveydestä ja sairauksista.*
9. *Yhteistyötä eläinlääkäreiden ja tutkijoiden kanssa ylläpidetään. Jalostusstrategian tavoitteet ja toimenpiteet ovat yhdenmukaisia eläinlääkäritoiminnan kanssa.*
10. *Kennelliitto vaikuttaa Pohjoismaisen Kennelunionin ja FCI:n kautta kansainväliseen yhteisöön tiedon ja taidon lisäämiseksi koiranjalostuksessa. Kansainvälisessä yhteisössä toimitaan aina niin, että koirien terveys ja hyvinvointi ovat tärkeimpiä päämääriä.*

Toimenpiteet yleisen jalostusstrategian toteuttamiseksi

1. Perinnöllinen edistyminen

Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt koirat ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.

Halutut ominaisuudet ovat rodulle keskeisiä jalostettavia ominaisuuksia, jotka rotujärjestö on määritellyt JTO:ssa.

Rodun yksilöiden ominaisuuksien kartoittamiseksi tarvitaan kattavaa tiedonkeruuta. Kennelliitto ja rotuyhdistykset keräävät tietoa koirista monin eri tavoin. Tiedot tallennetaan yhdistysten ja Kennelliiton tietokantoihin, joissa niiden tulee olla kaikkien käytettävissä.

Tietoa rotujen ja yksilöiden ominaisuuksista saadaan taipumus- ja käyttökokeista, luonnetesteistä, MH-luonnekuvauksista, jalostustarkastuksista, näyttelyistä sekä virallisista terveystutkimuksista.

Terveystietoon liittyvää tilastotietoa saadaan Kennelliiton terveystutkimuksista ja Agrian rotuprofiileista sekä kuolinsyyilmoituksista. Lisäksi Kennelliitto kehittää edelleen terveys- ja käyttäytymistietojen keräämistä koiranomistajilta ja eläinlääkäreiltä. Tietoa kerätään Omakoiran kautta niin, että se voidaan tallentaa kyseisen koiran tietoihin. Omistajan salliessa tieto on julkista ja näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä.

2. Terveys

Vakavia, koiran hyvinvointiin vaikuttavia vikoja ja sairauksia vastustetaan. Jalostukseen käytettävät koirat ovat kliinisesti terveitä, kun kyse on sairauksista, jotka aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai muuten rajoittavat koiran lajityypillistä elämää.

Rotujärjestöt, rotuyhdistykset ja rotukerhot määrittelevät rodun terveyden painopisteet, tarvittavat toimenpiteet ja jalostussuositukset/-rajoitukset JTO:issa ja PEVISA-ohjelmissa. Terveysongelmien vakavuusasteen määrittelyssä käytetään tarvittaessa eläinlääkäreiden apua.

Jos vialle tai sairaudelle on olemassa seulontatutkimus tai geenitesti, tulee sitä käyttää apuna estämään sairaiden koirien syntyminen. Usean geeniparin säätelien vikojen ja sairauksien kohdalla tulee jalostukseen käyttää tämän ominaisuuden suhteen rodun keskitasoa parempia koiria, jotta perinnöllistä edistymistä tapahtuu. Rodun keskitasoa parempien koirien selvittämiseksi hyödynnetään käytettävissä olevia terveystutkimustuloksia joko indekseinä tai niiden puuttuessa selvittämällä lähisukulaisten keskimääräinen terveystilanne. Jalostusvalintaan saadaan lisää tarkkuutta, kun mahdollisimman monta jalostuskoiran jälkeläisistä tutkitaan ennen koiran seuraavia pentueita.

Jalostukseen käytettävän koiran suositellaan olevan iältään vähintään 2-vuotias, mielellään tätä vanhempi, jotta sen ja lähisukulaisten ominaisuuksista saadaan mahdollisimman varmaa tietoa jalostusta varten.

Rotujärjestöt kirjaavat jalostuskoirien ikää koskevat rotukohtaiset suositukset rodun JTO:aan tai ne voidaan määritellä myös PEVISA-ehdoissa.

2.1 Perinnölliset viat ja sairaudet

Koira on rakenteensa ja terveytensä puolesta soveltuva jalostukseen, jos sillä ei ole hyvinvointia alentavia, normaalin liikunnallisen elämän estäviä sairauksia ja vikoja eikä sairautta, joka vaatii säännöllistä tai toistuvaa lääkehoitoa tai erityisruokavaliota. Koiralla ei myöskään ole vikaa tai sairautta, jota tiineys ja synnytys pahentavat. Se ei saa tiettävästi periyttää edellä mainitun kaltaisia vikoja ja sairauksia, lukuun ottamatta yhden geeniparin välityksellä resessiivisesti periytyviä sairauksia.

Koira tulisi merkitä jalostuskieltoon, jos sillä on hyvinvointia vaarantava tai elinikää lyhentävä sairaus, esimerkiksi vakava perinnöllinen silmänsairaus tai luuston kasvu- tai kehityshäiriö. Myös Kennelliitto voi asettaa koiran jalostuskieltoon Koirarekisteriohjeen mukaisesti.

Jos jalostukseen valitaan yksilö, jonka lähisuvussa (sukulaisuussuhde 25 % tai yli) esiintyy vakavia periytyviä sairauksia, tulee parituskumppaniksi valita terve yksilö, jonka lähisuvussa ei esiinny samaa sairautta tai vikaa.

Yhden geeniparin säätelemien vikojen ja sairauksien geenitestien kehittämistä pyritään edistämään. Roduille tarpeelliset geenitestit otetaan käyttöön ja tulokset tallennetaan Kennelliiton jalostustietojärjestelmään. Geenitestillä ei ole tarkoitus karsia sairausgeeniä nopeasti pois kannasta, vaan mahdollistaa kantajien jalostuskäyttö.

Kun sairaus periytyy autosomaalisesti resessiivisesti, jalostukseen voidaan käyttää yhdistelmiä, joissa toinen osapuoli on genotyypiltään terve (kummassakin kromosomissa normaali alleeli), jolloin ei synny genotyypiltään sairaita yksilöitä.

Kun sairaus periytyy X-kromosomaalisesti resessiivisesti, yhdistelmän nartun tulee olla genotyypiltään terve (kummassakin X-kromosomissa normaali alleeli), uros voi olla joko terve (X-kromosomissa normaali alleeli) tai sairas (X-kromosomissa mutaatio).

Kun sairaus periytyy autosomaalisesti tai X-kromosomaalisesti dominoivasti, vain genotyypiltään kahden terveen (kumpikaan vanhemmista ei ole edes kantaja) yhdistelmä takaa, ettei sairaita jälkeläisiä synny.

Jos geenitestiä ei ole saatavilla, pyritään edistämään vialle tai sairaudelle kehitetyn standardoidun ja toistettavissa olevan seulontatutkimusmenetelmän käyttöönottoa (jollainen on esimerkiksi lonkkanivelen kasvuhäiriöllä) tai genotyyppi tai sairausriski pyritään määrittämään sukulaisten perusteella (vrt. suomenpystykorvan epi-luku). Vakavimpien perinnöllisten vikojen ja sairauksien periytymistavat pyritään selvittämään yhteistyössä rotujärjestöjen, Kennelliiton ja tutkijoiden kanssa.

3. Käyttäytyminen ja luonne

Jalostukseen käytettävät koirat ovat luonteeltaan ja käyttäytymiseltään sellaisia, että ne selviävät hyvin arkipäivän tilanteista.

Millään rodulla jalostukseen ei käytetä koiraa, joka on arka tai vihainen. Lisäksi koiran pitää pystyä selviytymään ja palautumaan stressaavaksi kokemistaan tilanteista. JTO:iin kirjataan millä tavalla rodun yksilöiden luonnetta suositellaan arvioitavan, millaisia tuloksia jalostuskoirille suositellaan sekä millainen käyttäytyminen on rodunomaista. Myös käyttäytymiseen liittyvillä kyselyillä pyritään keräämään lisää tarvittavaa tietoa.

Kennelliitto pitää tärkeänä koirien käyttämistä rotumääritelmän mainitsemassa käyttötarkoituksessa - edellyttäen, että käyttötarkoitus on eettinen, nyky-yhteiskuntaan soveltuva ja koirien käytössä otetaan huomioon niiden hyvinvointi.

3.1 Käyttökoirat

Rodunomaisen käytön pitäminen yhtenä jalostuskriteerinä edesauttaa useimmissa tapauksissa sekä koirien tasapainoisen käyttäytymisen, että terveen rakenteen säilymistä. Työ-, hyöty- ja virkakoirilla pitkäjänteinen ja menestyksenkäs toimiminen henkisesti ja fyysisesti rasittavassa työssä on yleensä hyvä mittaustulos yksilön taipumuksista. Muille käyttörotujen jalostuskoirille suositellaan käyttöominaisuuksien arviointiin rodunomaista koetta.

Joissakin roduissa osa työkoirista on saattanut jäädä Kennelliiton rekisterien ulkopuolelle. Kennelliitto edesauttaa työ-, hyöty ja virkakoirien mahdollisuuksia rekisteröintiin sekä kasvattajien mahdollisuuksia hyödyntää näitä koiria jalostuksessa. Tällaiset koirat voidaan merkitä myös Kennelliiton tunnistusmerkintätietokantaan tai tietyin ehdoin rekisteröidä Kennelliiton roturisteytysrekisteriin.

3.2 Seurakoirat

Myös seurakoirat ominaisuudet ovat käyttöominaisuuksia: jalostukseen käytettävän seurakoiran tulee olla käyttäytymiseltään sosiaalinen ja tasapainoinen.

Arvioksi suositellaan rodunomaista koetta tai jotakin seuraavista tai niitä vastaavaa:

- luonnetestit
- MH-luonnekuvaus
- käyttäytymiskoe (BH)
- käyttäytymisen jalostustarkastus tai muu jalostuskatselmus, jos siihen liittyy arvio myös käyttäytymisestä

4. Rakenne

Jalostukseen käytettävät koirat ovat rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rodunomaisia, eikä niillä ole ulkomuodossaan vakavia, hyvinvointia alentavia vikoja. Jalostukseen käytettävät koirat soveltuvat rakenteeltaan ja muiltakin osin siihen käyttötarkoitukseen, mihin rotu on jalostettu.

Jalostukseen käytetään vain rodunomaisia, rakenteeltaan käyttötarkoitukseensa soveltuvia koiria.

Suositellaan, että jalostukseen käytettävällä koiralla on hyväksytty tulos joko virallisesta jalostustarkastuksesta, katselmuksesta tai näyttelystä. Tärkeimmät jalostettavat ominaisuudet määritellään JTO:ssa.

Jalostukseen käytettävän koiran rakenteessa ja ulkomuodossa ei saa olla vakavia, koiran hyvinvointia alentavia vikoja eikä anomaliaita. Koiralla ei saa olla merkkejä sairaudesta tai hengitys- tai liikkumisvaikeuksista. Tällaista koiraa ei voida palkita näyttelyissä eikä se voi osallistua fyysistä aktiivisuutta vaativiin kokeisiin tai testeihin. Tarvittaessa eläinlääkärin on tarkastettava koiran kunto.

Euroopan Neuvoston päätöslauselman (Liite 4) mukaisesti jalostukseen ei tule käyttää koiria, joilla seuraavat ominaisuudet ovat rodussaan liioiteltuja:

- hyvin suuri tai hyvin pieni koko
- lyhytraajaisilla koirilla pituuden ja korkeuden välinen suhde
- lyhytkalloisuus tai -kuonoisuus

Päätöslauselman mukaan jalostukseen käytettävällä koiralla ei myöskään saa olla seuraavia ominaisuuksia:

- pysyvä aukile
- raajojen epänormaalit asennot (esim. liian niukat takakulmaukset)
- hampaiden epänormaalit asennot (esim. virheasentoiset kulmahampaat)
- silmien tai silmäluomien epänormaali koko ja muoto (entropion, ektropion, suuret pullistuneet silmät)
- hyvin pitkät korvat
- korostuneen poimuuntunut nahka

Mikään liioiteltu rotupiirre ei ole suositeltava. Ulkomuototuomareiden koulutuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota koiran terveyttä ja hyvinvointia vaarantaviin liioiteltuihin rotupiirteisiin ja koirien epäterveen rakenteen tunnistamiseen. Ulkomuototuomarit sitoutuvat noudattamaan heille laadittua PKU:n hyväksymää rotukohtaista ohjeistusta (RKO; liite 7) sekä jalostusstrategian päämääriä.

Lisäksi tulee varmistaa, että syntyvien pentujen genotyyppi esimerkiksi karvattomuus-, merle-, harlekiini-, sinidiluutio-, töpöhäntä- ja vastakarvapiirto (ridge) -alleelien suhteen ei aiheuta koirille terveysongelmia tai vikoja (Liite 2.). Tarvittaessa Kennelliitto asettaa tällaisille ominaisuuksille ja/tai roduille jalostussuosituksia tai -rajoituksia.

Synnyynnäisen rakenteellisen vian tai heikkouden takia kirurgisesti korjatut koirat tulee merkitä jalostuskieltoon. Tällaisia vikoja tai heikkouksia ovat esimerkiksi liioitellun löysä nahka, huuli- ja nenäpoimut, roikkuvat silmäluomet, ahtaat sieraimet, eturaajojen kondrodystrofiamuutokset, polvilumpioluoksaatio ja epänormaali purenta.

5. Lisääntyminen

Jalostukseen käytettävät koirat pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.

Sekä nartun että uroksen tulee olla halukas ja kykenevä luonnolliseen astutukseen. Astutus ei saa tapahtua pakottamalla.

Narttuja, jotka ensimmäisen pentueensa kohdalla eivät kyenneet synnyttämään luonnollisesti tai huolehtineet normaalisti jälkeläisistään ilman syytä, ei tulisi käyttää uudestaan jalostukseen.

Uroksia, jotka eivät ole kyenneet astumaan normaalisti tai joilla on puutteellinen sukupuolivietti, ei tule käyttää jalostukseen. Sukupuolivietin lisäksi jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota myös uroksen tiinehdyttämiskykyyn.

Rodun keskimääräistä pentuekoon kehitystä seurataan. Pentuekoosta ja rodun lisääntymisestä sekä siihen liittyvistä mahdollisista ongelmista kirjataan tiedot ja lisätään suositukset rotukohtaiseen JTO:aan.

5.1 Keinosiemennys

Keinosiemennyksessä noudatetaan siitä erikseen annettua Kennelliiton ja FCI:n ohjeistusta. Keinosiemennyksen syynä ei saa olla nartun tai uroksen haluttomuus tai kyvyttömyys normaaliin astutukseen.

Pakastesperman käyttöä koskevat lisäksi rotukohtaiset ja Koirarekisteriohjeen vaatimukset.

5.2 Narttu ja pennutus

Perusvaatimusten lisäksi narttuja, joiden hyvinvointia astutus, tiineys tai synnytys voi nartun tai pentujen anatomisten ääripiirteiden vuoksi haitata, ei tule käyttää jalostukseen. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun yläikärajaksi suositellaan 5 vuotta

Jalostukseen tulisi käyttää koiria, joita ei ole luonnollisen syntymän jälkeen tarvinnut erityisesti tukea niiden ensimmäisten elinviikkojen aikana.

6. Elinikä

Jalostukseen käytettävät koirat polveutuvat mahdollisimman pitkäikäisistä suvuista.

Jalostuksessa suositetaan terveitä, pitkäikäisistä suvuista polveutuvia koiria. Koiran elinikää ei tule turhaan pitkittää terveyden ja hyvinvoinnin kustannuksella.

Rodun keskimääräisen eliniän kehitystä ja yleisimpiä kuolinsyitä seurataan. Näitä analysoidaan rotukohtaisesti JTO:ssa. Roduissa, joissa keskimääräinen elinikä on alhainen, mahdollisimman monen esivanhemman (3–4 polvea) ja lähisukulaisen elinikä kartoitetaan ja huomioidaan.

7. Perinnöllinen monimuotoisuus

Jalostuksessa turvataan jokaisen rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Rodun eri yksilöitä käytetään jalostukseen monipuolisesti.

Rodun jalostuskriteerit määritellään JTO:ssa. Kriteerien tulee perustua ensisijaisesti koirien hyvinvointiin; jalostuksesta ei tule karsia koiria terveyden kannalta vähäpätöisten ulkomuotoiseikkojen vuoksi.

Yksittäisten urosten jälkeläismäärien ei anneta kasvaa liian suureksi ja samojen yhdistelmien toistamista vältetään.

Sukusiitosta kannan monimuotoisuutta vähentävänä tekijänä arvioidaan rotukohtaisesti. Tarvittavat toimenpiteet määritellään rotujen JTO:ssa ja PEVISA-ohjelmissa.

7.1 Jalostuskoirien valinta monimuotoisuuden ylläpitämiseksi

Jalostuksen ohjauksessa tulee varmistaa, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 % rodun populaatiosta jää jalostuskäyttöön. Jalostusta rajoittavien toimenpiteiden (esimerkiksi PEVISA tai rotukohtaiset erityis ehdot) jälkeen tulee jalostuskäyttöön valittaviksi jäädä riittävä määrä koiria. Jalostuskoirat valitaan tärkeimmät ominaisuudet huomioiden mahdollisimman tasaisesti eri pentueista. Perinnöllisen monimuotoisuuden lisääminen ja ylläpito sallivat kompromisseja jalostuskoirien ominaisuuksien suhteen, kun kyse on koiran hyvinvoinnille pienimerkityksisistä virheistä.

Monimuotoisuuden turvaamiseksi tehdyillä kompromisseilla ei sallita kliinisesti sairaan tai luonteeltaan epätasapainoisen koiran jalostuskäyttöä eikä samaa virhettä tule yhdistelmässä kerrata. Jalostuskoiria arvioitaessa otetaan erityisesti huomioon koiran terveyttä ja hyvinvointia vaarantavat tai elinikää lyhentävät sairaudet.

7.2 Elinikäinen jälkeläismäärä

Rotujärjestöt kirjaavat kunkin rodun suositeltavan enimmäisjälkeläismäärän rodun JTO:aan ja tarpeen mukaan PEVISA-ehtoihin. Yleinen suositus on, että yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5 % rodun populaatiossa yhden sukupolven (4 v) jaksolla rekisteröidyistä pennuista. Urosten jälkeläismäärän tulee jakautua mahdollisimman tasaisesti eri vuosille. Jälkeläismäärää arvioitaessa rodun populaation kokoa tulee tarkastella paitsi kansallisella myös kansainvälisellä tasolla, erityisesti yksilömäärältään pienissä roduissa.

7.3 Sukusiitosaste

Lähisukulaisyhdistelmiä (isä-tytär-, emä-poika- tai täyssisarusyhdistelmä, sukusiitosaste vähintään 25 %) ei tule tehdä. Tällaisista yhdistelmistä syntyvät pennut merkitään pysyvään jalostuskieltoon.

Suositellaan, että yhdistelmän sukusiitosaste on korkeintaan 6,25 % (laskettuna 4-5 sukupolvella) ja sen ensimmäisen kolmen polven sukutaulussa yksittäinen koira ei esiinny useammin kuin kerran (sukukatkeroin on 1,0 eli 100 % sukutaulusta on eri koiria). Neljän polven sukutaulussa sukukatkeron tulisi olla yli 0,90 (90 % sukutaulusta eri koiria). Rotujärjestöt seuraavat rodun sukusiitosasteen kehitystä, kirjaavat suositukset rotukohtaiseen JTO:aan ja mahdolliset rajoitukset PEVISA-ehtoihin.

7.4 Rotuunotot sekä rotumuunnosten ja rotujen väliset risteytykset

Maatiaiskantojen jalostuskäyttöön kannustetaan mahdollistamalla rekisteröimättömien koirien rotuunotot roduissa, joissa on olemassa alkuperäistä, rekisteröimätöntä rodun kantaa. Rotuun voidaan ottaa Koirarekisteriohjeen mukaisella menettelyllä myös koiria, jotka on rekisteröity muihin kuin FCI:n hyväksymiin rekistereihin.

Jos rodun keskimääräinen tehollinen koko viimeisen 3–4 sukupolven aikana ulkomailla olevat populaatiot huomioiden on sukusiitosasteen kasvunopeuden perusteella laskettuna 50 tai tämän alle tai jalostuskoirien lukumäärään perustuvalla kaavalla laskettuna 200 tai tämän alle, rotuun tulisi hankkia lisää perinnöllistä vaihtelua roturisteytyksillä ja/tai maatiaiskoirien rotuunotolla.

Roturisteytykset ja rotumuunnosten väliset risteytykset hyväksytään myös, jos rotuun tai johonkin sen muunnokseen uhkaa kasaantua suuri määrä vakavia vikoja ja sairauksia tai näihin altistavia geeniversioita, että rodusta ei löydy tarpeeksi terveitä ja rodunomaisesti käyttäytyviä koiria jalostukseen. Samoin voidaan menetellä, jos alkuperäiset käyttöominaisuudet ovat hävinneet ja niitä halutaan palauttaa.

Kolmas roturisteytyksen mahdollistava tilanne on rodun koirien rakenteen tervehdyttäminen. Jos rodun koirat eivät ole tarpeeksi terverakenteisia lisääntyäkseen normaalisti, voidaan rodun jalostusta jatkaa risteyttämällä sitä terverakenteisempaan rotuun.

Risteytys- ja rotuunottosuunnitelmat tehdään yhteistyössä kasvattajien, rotujärjestön ja Kennelliiton kanssa. Kennelliitolla on erillinen ohjeistus roturisteytysten toteuttamiseen.

8. Tiedotus ja koulutus

Kennelliitto tukee ja tuottaa toimintaa, jolla lisätään tietoa koiran perimästä, terveydestä ja sairauksista.

Kaikki järjestäytyneen koirantoiminnan piirissä olevat henkilöt pyrkivät lisäämään toiminnallaan yleistä koiratietoutta.

Kennelliitto kouluttaa säännöllisesti kasvattajia, yhdistysten jalostusneuvoja, piirien aluekouluttajia ja kennelneuvoja. Koulutuksissa annetaan tietoa ajankohtaisista jalostukseen ja kasvatukseen liittyvistä asioista. Kennelliitto tuottaa koulutusmateriaalia jalostuksesta, perinnöllisyydestä ja kasvatuksesta. Kennelliitto ohjaa kasvattajia, koiranomistajia ja pennunostajia etsimään koirien hyvinvointiin, jalostukseen ja hankintaan liittyvää tietoa rotujärjestöiltä ja kouluttaa eri alojen asiantuntijoiden avulla rotujärjestöjä ja näiden toimihenkilöitä toteuttamaan tätä tehtävää.

Kennelliitto pitää yhteyttä alan tutkijoihin ja eläinlääkäreihin ylläpitääkseen tietojaan ja osaamistaan koiranjalostukseen liittyvissä asioissa. Tärkeät, kasvattajien jalostusvalintoihin vaikuttavat uudet tutkimustulokset ja jalostusohjeet toimitetaan rotujärjestöille ja julkaistaan Kennelliiton julkaisukanavissa.

Jalostusstrategia on osana näyttely-, koe- ja kilpailutuomareiden koulutusta.

Koiranet-jalostustietojärjestelmä uusitaan.

Kennelliitto tarjoaa kasvattajille vapaaehtoista jatkokoulutusta koiranpitoon ja -kasvatukseen liittyvästä koirien yleisestä hyvinvoinnista ja jalostuksesta.

9. Yhteistyö eläinlääkäreiden ja tutkijoiden kanssa

Yhteistyötä eläinlääkäreiden ja tutkijoiden kanssa ylläpidetään. Jalostusstrategian tavoitteet ja toimenpiteet ovat yhdenmukaisia eläinlääkäritoiminnan kanssa.

Koirien terveydestä ja sairauksista saatava tieto on välttämätöntä, jotta jalostuksessa voidaan edistyä. Yhteistyössä eläinlääkäreiden ja alan tutkijoiden kanssa pyritään perinnöllisten sairauksien ja vikojen entistä parempaan diagnosointiin sekä kliinisesti terveiden ja sairaiden koirien määrittämiseen. Kennelliitto ohjeistaa eläinlääkäreitä virallisesti tallennettavien tutkimusten suorittamisessa ja lausuntojen antamisessa.

Kennelliitto toimii yhteistyössä eläinlääkäreiden ja tutkijoiden kanssa. Eläinlääkäreille suunnattua tiedotusta tehostetaan. Eläinlääkäri voi koiranomistajan suostumuksella merkitä koiralla todetun sairauden Kennelliiton tietoihin. Kennelliiton ja Eläinlääketieteellisen tiedekunnan yhteisen Koirien terveystutkimusrahaston tunnettavuutta lisätään.

10. Kansainvälinen yhteistyö

Kennelliitto vaikuttaa Pohjoismaisen Kennelunionin ja FCI:n kautta kansainväliseen yhteisöön tiedon ja taidon lisäämiseksi koiranjalostuksessa. Kansainvälisessä yhteisössä toimitaan aina niin, että koirien terveys ja hyvinvointi ovat tärkeimpiä päämääriä.

10.1 Rotumääritelmät

Joidenkin rotujen rotumääritelmässä sallitaan edelleen koirien hyvinvointia vaarantavia ominaisuuksia. Lisäksi joissakin rotumääritelmässä hyväksytään vain yksilöt, joiden perimässä olevat mutaatiot (mm. vastakarvapiirto) voivat aiheuttaa koirille terveysongelmia. Kennelliitto tekee yhdessä PKU:n kanssa aloitteita FCI:lle, jotta se tekisi esityksiä rotumääritelmien muuttamisesta ja tarkentamisesta.

Euroopan Neuvoston julkilausumaa mukaillen rotumääritelmässä tulee määritellä koirille enimmäis- ja vähimmäiskorkeus ja -paino (tarkoituksena ehkäistä liian suureen tai liian pieneen kokoon liittyviä ongelmia) ja rajoittaa koirien pituuden ja korkeuden suhdetta selkärangan vaurioiden välttämiseksi. Lisäksi tulee määrittää pään mittasuhteet, jotka mahdollistavat esimerkiksi tarpeeksi pitkän kallon ja kuonon, jotta koira ei kärsi hengitysvaikeuksista, kyynelkanavien tukkeumista ja suuripäisistä pennuista johtuvista synnytysvaikeuksista. Rotumääritelmässä tulee tavoitella rakennetta, jolla vältetään pysyvä aukile, raajojen epänormaali asento, hampaiden epänormaali asento, silmien tai silmäluomien epänormaali koko ja muoto (entropion, ektropion, suuret pullistuneet silmät), hyvin pitkät korvat sekä nahan huomattava, terveyttä haittaava poimuuntuminen.

Kotimaisten rotujen rotumääritelmien tulee olla sisällöltään sellaisia, että rodunomaisuuden lisäksi niissä otetaan huomioon koiran terveys.

10.2 Muut toimenpiteet

FCI:n ohjeistusta koirankasvatuksesta (Kansainväliset jalostussäännöt) ja FCI:n kansainvälistä jalostusstrategiaa (Liite 6 ja Liite 3) pidetään yleisenä ohjeistuksena, jota sovelletaan kansallisesti.

FCI:lle tehdään PKU:n kautta aloitteita myös taustoiltaan samojen, valtioiden rajojen, maantieteellisten esteiden tai vain pienten rakenteellisten yksityiskohtien tai värin erottamien rotujen määrittämisestä rotumuunnoksiksi, joita saisi harkitusti risteyttää keskenään. Vaihtoehtoisesti näiden rotujen välillä tulisi helpommin hyväksyä rotujen väliset risteytykset.

Kansallisten tietokantojen yhteiskäyttöä edistetään Pohjoismaiden kennelliittojen kesken.

Kotimaiset rodut

Kotimaisten rotujen terveyden, käyttöominaisuuksien ja perinnöllisen monimuotoisuuden säilyttämiseen ja parantamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Kotimaisissa roduissa voidaan tehdä rotuunottoja Suomen sekä lähialueiden maatiaiskannoista. Rodun eri kantoja voidaan myös yhdistää rotujärjestön aloitteesta.

Kotimaiset rodut ovat mukana Maa- ja metsätalousministeriön alaisessa Luonnonvarakeskuksen koordinoimassa kansallisessa eläingenivaraojelmassa, jossa niiden geenien säilymisen turvaksi on perustettu pakastetun sperman geenipankki.

Liitteet

Liite 1 [Laki eläinten hyvinvoinnista](#)

Liite 2 [EVIRA:n lausunto sellaisten rotujen kasvatuksesta, jotka kantavat perimässään letaalitekijöitä](#)

Liite 3 [FCI:n kansainvälinen jalostusstrategia](#)

Liite 4 [Lemmikkieläinten jalostusta koskeva EN:n päätöslauselma](#)

Liite 5 [FCI:n ohjeistus rotumuunnosten sekä eri rotujen risteytyksistä](#)

Liite 6 [FCI:n kansainväliset jalostussäännöt](#)

Liite 7 [Rotukohtainen ohjeistus ulkomuototuomareille \(RKO\)](#)